अव्यक्तोनव्यज्यतइतिदृश्यत्वंनिरस्तं अक्षरोश्रुतेव्यामोतीतित्रिविधपरिच्छेदशून्यत्वमुक्तं तंभावंपरमांगतिं ब्रह्मलोकांतागतिरपरमाकार्यत्वात् इयंतुपरमाकार्यकारणातीतत्वात् आहुःएषास्यपरमागतिरित्यादयःश्रुतयः यंभावंप्राप्यननिवर्त्तंतेपुनःसंसारेनपतंति तदितिविधेयापेक्षंछीबत्वं सएवममविष्णोःपरमंउपाध्यस्पृष्टं धामप्रकाशः तद्विष्णोःपरमंपदमितिश्रुतिप्रसिद्धंनिष्कलंब्रह्म ॥ २१ ॥ एवंज्ञेयंप्रत्यगभिन्नं ब्रह्मोक्त्वाजगत्कारणमुपासनीयमितोन्यदित्याह पुरुषइति तुशब्दःपूर्ववैलक्षण्यद्योतनार्थः हेपार्थयोयंभक्त्याआराधनेनउपासनेनेतियावत् कीदृश्याअनन्ययानास्यन्योयस्यांसातयाउपास्योपासकभेदमंतरेणअहंपहरूपयेत्यर्थः तयाभक्त्यायोलभ्यःसपरःपूर्वोक्तादव्यावृत्तानुगतादक्षरादन्यःकारणात्मेतियावत् लभ्यत्वादेवास्यान्यत्वमपि नह्यात्माचलभ्यश्चेतियुज्यते अस्यकारणत्वमेवाह यस्येति यस्यपुरुषस्यांतस्थानिबीजेद्रुमइवसर्वाणिवियदादीनिस्थावरजंगमानिचयेनचइदंसर्वंततंव्याप्तमुपादानत्वात्सभक्त्यालभ्यतइतियोजना ॥२२॥ पूर्वोक्तानामोंकारद्वारासगुणब्रह्मविदांक्रममुक्तिभाजांब्रह्मप्रतिपत्तयेउ

अव्यक्तोक्षरइत्युक्तस्तमाहुःपरमांगतिं॥ यंप्राप्यननिवर्त्तंतेतद्धामपरमंमम॥२१॥पुरुषःसपरःपार्थभक्त्यालभ्यस्त्वनन्यया॥ यस्यां तस्थानिभूतानियेनसर्वमिदंततं॥ २२॥ यत्रकालेत्वनावृत्तिमावृत्तिंचैवयोगिनः॥ प्रयातायांतितंकालंवक्ष्यामिभरतर्षभ॥ २३॥ अग्निर्ज्योतिरहःशुक्लःषण्मासाउत्तरायणं॥ तत्रप्रयातागच्छंतिब्रह्मब्रह्मविदोजनाः॥ २४॥ धूमोरात्रिस्तथाकृष्णःषण्मासादक्षिणायनं॥ तत्रचांद्रमसंज्योतिर्योगीप्राप्यनिवर्त्तते॥ २५॥ शुक्लकृष्णेगतीह्येतेजगतःशाश्वतेमते॥ एकयायात्यनावृत्तिमन्ययावर्त्ततेपुनः॥ २६॥ नैतेसृतीपार्थजानन्योगीमुह्यतिकश्चन॥ तस्मात्सर्वेषुकालेषुयोगयुक्तोभवार्जुन॥ २७॥

त्तरोमार्गोवक्तव्यइत्यतआह यत्रेति आवृत्तिमार्गोपन्यासोऽनावृत्तिमार्गस्तुत्यर्थः योगिनइति योगिनःकर्मिणश्चोच्यंते तेषांयथायोगंमार्गद्वयविभागः शेषंस्पष्टं ॥ २३॥ तत्रोपासकानांदेवयानंपंथानमाह अग्निरिति अग्निर्ज्योतिरित्यर्चिरभिमानिनीदेवतालक्ष्यते एवंअहरित्यहरभिमानिनी एवंशुक्लपक्षस्यषष्ठमाससंमितोत्तरायणस्यचाभिमानिन्यौदेवतेएव एतच्चान्यासामप्युपलक्षणं तत्रप्रयाताउत्क्रांताब्रह्मकार्यं ब्रह्मतद्द्वारापरंचगच्छंति ब्रह्मविदोब्रह्मोपासकाजनाः ॥ २४ ॥ एतेनचधूमोरात्रिरित्येषोपिधूमादिमार्गःकर्मिणामपक्वयोगिनांचउचितआवृत्तिफलश्चव्याख्यातः ॥ २५ ॥ उक्तौमार्गावुपसंहरतिशुक्लेति शुक्लाज्ञानहेतुत्वादर्चिरादिगतिः तदभावात्कृष्णाधूमादिगतिः एकयाशुक्लया अन्ययाकृष्णया ॥ २६ ॥ एतेसृतीमार्गौआवृत्त्यनावृत्तिफलेजानन्योगीनमुह्यतियोगभ्रष्टोऽयतिरल्पप्रयत्नश्चयोगीनभवति कश्चन कोपि यस्मादेवंतस्मात्सर्वेष्वित्यादिस्पष्टं ॥ २७ ॥

Digitized by Google